

**MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII AL
REPUBLICII MOLDOVA
AGENȚIA NAȚIONALĂ PENTRU CURRICULUM
ȘI EVALUARE**

**RAPORTUL ANUAL
AL AGENȚIEI NAȚIONALE PENTRU CURRICULUM
ȘI EVALUARE
PENTRU ANUL 2023**

Cuprins

Documente normative.....	3
Examenle de cunoaștere a prevederilor Constituției și a limbii române.....	4
Examenle naționale de absolvire	4
Examenul național de bacalaureat	6
Examenle naționale de absolvire a gimnaziului	9
Testarea națională în învățământul primar	10
Testarea internațională PISA.....	11
Olimpiade și concursuri republicane, regionale și internaționale	15
Activitatea direcției economico-financiară.....	16

Raportul anual al Agenției Naționale pentru Curriculum și Evaluare este elaborat în conformitate cu prevederile *Regulamentului cu privire la organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru Curriculum și Evaluare, structurii și efectivului-limită ale acesteia*, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.72/2015

Conținutul Raportului de activitate vizează rezultatele acțiunilor stabilite în Planul de activitate al Agenției Naționale pentru Curriculum și Evaluare pentru anul 2023 și gradul de realizare a indicatorilor de rezultat și de impact.

Documente normative

Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare a inițiat procedura de revizuire a documentelor normative cu privire la organizarea evaluărilor finale în învățământul general din Republica Moldova, în scopul îmbunătățirii acestora. În acest context, au fost solicitate propuneri de îmbunătățire, actualizare sau completare a Regulamentului cu privire la examenul național de bacalaureat, a Regulamentului cu privire la examenele naționale de absolvire a gimnaziului și a Metodologiei de organizare a testării naționale în învățământul primar.

În rezultat, Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare a recepționat 42 de propuneri cu privire la examenul național de bacalaureat, 102 de propuneri cu referire la examenele naționale de absolvire a gimnaziului și 76 de propuneri pentru testarea națională în învățământul primar de la organele locale de specialitate în domeniului învățământului din majoritatea raioanelor/municipiilor republicii.

Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare a examinat fiecare propunere recepționată și a operat completări în actele normative ce prevăd organizarea evaluărilor finale în învățământul general. Astfel, prin ordinul Ministrului Educației și Cercetării nr. 1348/2023¹ au fost aprobate modificările la Regulamentul cu privire la examenele naționale de absolvire a gimnaziului². Modificările cu referire la Regulamentul privind examenul național de bacalaureat³ au fost aprobate prin ordinul Ministrului Educației și Cercetării nr. 1430/2023⁴, iar completările asupra Metodologiei de organizare a testării naționale în învățământul primar au fost aprobate prin ordinul nr. 1390/2023.

Ținând cont de creșterea semnificativă a interesului față de domeniul Tehnologiei Informației și a Comunicațiilor și în scopul susținerii elevilor care au aptitudini deosebite în domeniul Informaticii, Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare a elaborat Metodologia privind acordarea notei „10” (zece), din oficiu, la proba de examen la informatică din cadrul examenului național de bacalaureat, candidaților care au promovat, pe parcursul claselor a X-a – a XII-a, examene cu recunoaștere internațională pentru certificarea competențelor specifice domeniului informaticii, care a fost aprobată prin ordinul Ministrului Educației și Cercetării nr. 1326/2023⁵.

În scopul sporirii calității organizării și desfășurării olimpiadelor și concursurilor școlare, Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare a elaborat și propus spre aprobare Regulamentul privind susținere elevilor capabili de performanțe înalte în învățământul general. Documentul respectiv descrie normativele de timp și de cheltuieli pentru organizarea activităților de susținere a elevilor capabili de performanțe înalte ajustate la prețurile curente,

¹ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=139948&lang=ro

² https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=139979&lang=ro

³ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=140116&lang=ro

⁴ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=140107&lang=ro

⁵ https://ance.gov.md/sites/default/files/ordin_1326_2023_cu_privire_la_acordarea_notei_10_la_informatica.pdf

majorarea cu 100% valoarea premiilor acordate elevilor și profesorilor animatori ai acestora pentru rezultatele obținute în cadrul olimpiadelor și concursurilor republicane, regionale și internaționale, majorarea cu circa 67% a normelor de remunerare a persoanelor implicate în activitățile de evaluare în cadrul olimpiadelor și concursurilor republicane, majorarea cu circa 67% a normelor de remunerare a persoanelor implicate în elaborarea probelor de concurs pentru olimpiadele regionale/internaționale care se desfășoară în Republica Moldova, majorarea cu 50% a alocațiilor zilnice de alimentare a participanților la taberele de pregătire a loturilor olimpice naționale, centrele de pregătire a elevilor capabili de performanțe înalte la nivel republican. Regulamentul privind susținere elevilor capabili de performanțe înalte în învățământul general a fost aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1002/2023⁶.

Examenele de cunoaștere a prevederilor Constituției Republicii Moldova și a limbii române

În anul 2023, conform orarului stabilit au fost organizate toate cele 10 examene⁷ de cunoaștere a prevederilor Constituției Republicii Moldova și a limbii române pentru dobândirea cetățeniei Republicii Moldova și obținerii dreptului de ședere permanentă în Republica Moldova. Urmare a promovării examenului au fost perfectate 58 de confirmări pentru candidații care au susținut examenul de cunoaștere a limbii române pentru obținerea dreptului de ședere permanentă în Republica Moldova și 153 de confirmări pentru candidații care au susținut examenul de cunoaștere a prevederilor Constituției Republicii Moldova și a limbii române pentru dobândirea cetățeniei Republicii Moldova. Pe parcursul anului 2023 pentru susținerea examenelor de evaluare a gradului de cunoaștere a prevederilor Constituției Republicii Moldova și a limbii române pentru dobândirea cetățeniei Republicii Moldova și obținerea dreptului de ședere permanentă în Republica Moldova s-au înscris cca 300 de candidați.

Examenele naționale de absolvire

Pentru realizarea corectă și în timp a tuturor acțiunilor preconizate pentru desfășurarea sesiunii de examene 2023, a fost elaborat cadrul normativ privind organizarea și desfășurarea examenelor naționale de absolvire a programelor de studii în învățământul general, sesiunea de examene 2023.

Prin ordinul Ministrului Educației și Cercetării nr. 1160/2022 au fost constituite 7 grupuri de lucru, abilitate cu responsabilitate de elaborare a materialelor de examene, pentru testarea națională în învățământul primar, 5 grupuri pentru examenele naționale de absolvire a gimnaziului și 37 de grupuri pentru examenul național de bacalaureat. Grupurile de lucru au elaborat 207 teste de examen și bareme de corectare pentru fiecare disciplină de examen pentru: testarea pe eșantion reprezentativ, pretestarea republicană pentru candidații la examenele naționale de absolvire și examenele naționale de absolvire din sesiunea de bază.

Prin ordinul Ministrului Educației și Cercetării nr. 976/2022⁸ a fost aprobat Programul de desfășurare a sesiunii de examene 2023, pentru evaluările naționale în învățământul general. În scopul coordonării eficiente a activităților din cadrul sesiunii de examene 2023, au fost constituite și aprobate prin ordinul ministrului nr.206/2023, 35 de Comisii Raionale/ Municipale

⁶ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=140564&lang=ro

⁷ <https://ance.gov.md/content/examen-cet%C4%83%C8%9Benie>

⁸ https://ance.gov.md/sites/default/files/ordinul_mec_976_din_05.10.2022_eprogram_desfasurare_examene_sesiunea_2023.pdf

de Examene, responsabile pentru organizarea examenelor naționale de absolvire la nivel de raion/municipiu pentru treapta primară, gimnazială și liceală.

Anual, în luna ianuarie este actualizat Nomenclatorul instituțiilor de învățământ conform informației primite de la Organele locale de specialitate în domeniul învățământului din toate raioanele și municipiile (în continuare OLSDÎ). Conform orarului sesiunii de examene 2023 s-au configurat sesiunile de examen pentru ciclul gimnazial și ciclul liceal. Au fost create 480 de conturi pentru persoanele responsabile de administrarea Sistemul Automatizat de Prelucrare a Datelor (în continuare SAPD) din cadrul OLSDÎ și instituții de învățământ. Perioada de acces pentru utilizatori a fost setată conform rolurilor și prevederilor din Regulamentul cu privire la examenul național de bacalaureat.

S-au pregătit date (borderouri, etichete) pentru tiparul testelor pentru testarea națională din învățământul primar, examenele naționale de absolvire a gimnaziului. Coordonatorii grupurilor de lucru pentru elaborarea materialelor de examene au prezentat testele pentru toate disciplinele de examen în termenele stabilite de Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare.

În luna februarie 2023, în scopul organizării și desfășurării eficiente a examenelor naționale de absolvire în sesiunea 2023, prin elaborarea, administrarea și verificarea instrumentelor de evaluare, a fost organizată, testarea pe eșantion reprezentativ a materialelor de examen. Prin ordinul ministrului nr.113/2023 a fost stabilit eșantionul reprezentativ pentru testarea materialelor de examen pentru ciclul primar, gimnazial și liceal. La testarea au participat 12261 elevi din 324 de instituții de învățământ din cele 35 de raioane/municipii: la ciclul primar – 2794 de elevi din 72 de instituții de învățământ; la ciclul gimnazial – 3340 elevi din 101 instituții de învățământ; la ciclul liceal – 6127 de elevi din 151 de instituții de învățământ.

În scopul dezvoltării și îmbunătățirii sistemului de evaluare în învățământul general la disciplinele de examen din cadrul examenelor naționale de absolvire și în scopul pregătirii cadrelor didactice care predau în clasa a XII-a și în clasa a IX-a, în anul de studii 2023-2024 disciplinele de examen din cadrul examenelor naționale de absolvire în perioada 27 noiembrie – 9 decembrie 2023, au fost organizate, în format online, cursuri de formare pentru cadrele didactice care predau disciplinele de examene din cadrul examenelor naționale de absolvire în clasa a XII-a și în clasa a IX-a, în anul de studii 2023-2024. Au fost instruiți peste 1000 de cadre didactice⁹.

Regulamentele cu privire la examenele naționale de absolvire și Instrucțiunea privind procedurile specifice de examinare a elevilor cu cerințe educaționale speciale conțin prevederi în vederea asigurării tuturor absolvenților condițiilor corespunzătoare stării de sănătate și necesităților particulare în cadrul examenelor naționale de absolvire.

Candidații la examenele naționale de absolvire care au studiat în baza curricula școlare și solicită acordarea condițiilor speciale de examinare depun o solicitare în acest sens la instituția de învățământ. Solicitățile candidaților sunt analizate în baza prevederilor pct.105 - 107 din *Regulamentul cu privire la examenul național de bacalaureat*, pct.78-80 din *Regulamentul cu privire la examenele naționale de absolvire a gimnaziului și a Instrucțiunii privind procedurile specifice de examinare a elevilor cu cerințe educaționale speciale*, aprobată prin Ordinul nr.156/2015, cu modificările și completările ulterioare.

Dosarele solicitanților sunt analizate de către specialiști din cadrul Comisiei Naționale de Examene, Centrului Republican de Asistență Psihopedagogică și a Ministerului Sănătății. Pe parcursul ultimilor opt ani, indiferent de gradul sau tipul de dizabilitate, au fost examinate dosarele în egală măsură și acceptate toate solicitările de acordare a cerințelor speciale de examinare înaintate de către candidați. Mai mult, în baza opiniilor expuse de către specialiștii

⁹ <https://ance.gov.md/content/instruiri-pentru-profesorii-care-predau-disciplinele-de-examen-%C3%AEn-clasele-de-gimnaziu-%C8%99i>

din cadrul Ministerului Sănătății și a Centrului Republican de Asistență Psihopedagogică, deseori sunt suplimentate condițiile solicitate de candidați.

Menționăm că, procedurile specifice de examinare a elevilor cu cerințe educaționale speciale sunt stabilite în vederea acordării de șanse egale elevilor cu cerințe educaționale speciale care au studiat în baza curricula școlare și care solicită condiții speciale de examinare la examenele naționale de absolvire a ciclurilor de învățământ gimnazial și liceal.

Numărul de dosare pentru susținerea examenelor naționale de absolvire în condiții speciale pentru ultimele cinci sesiuni este prezentat în tabelul de mai jos:

Sesiunea de examen	Numărul de dosare depuse pentru susținerea examenului național de bacalaureat în condiții speciale	Numărul de dosare depuse pentru susținerea examenelor naționale de absolvire a gimnaziului în condiții speciale
2023	33	40
2022	36	40
2021	30	30
2019	39	32
2018	31	28
2017	35	29

Examenul național de bacalaureat

Pentru desfășurarea examenului național de bacalaureat, sesiunea 2023, a fost aprobată constituirea a 93 Centre de bacalaureat: Anenii Noi – 1, Basarabeasca – 1, Bălți – 4, Bender – 1, Briceni – 2, Cahul – 3, Cantemir – 1, Călărași – 1, Căușeni – 2, Chișinău – 31, Cimișlia – 1, Criuleni – 2, Dondușeni – 1, Drochia – 2, Dubăsari – 3, Edineț – 2, Fălești – 2, Florești – 1, Glodeni – 1, Hîncești – 1, Ialoveni – 2, Leova – 1, Nisporeni – 2, Ocnița – 1, Orhei – 2, Rezina – 2, Rîbnița – 1, Rîșcani – 2, Sîngerei – 1, Soroca – 2, Strășeni – 2, Ștefan Vodă – 1, Șoldănești – 1, Taraclia – 2, Telenești – 1, Tiraspol – 1, Ungheni – 2, UTAG – 5.

Pentru desfășurarea activității Comisiilor Republicane de Evaluare la fiecare disciplină de examen, echipelor care vor înmagazina scorurile acumulate de către fiecare candidat la fiecare disciplină de examen și care vor scana testele de examen la fiecare disciplină de examen au fost aprobate Centrele Republicane de Evaluare și componența nominală a comisiilor acestor centre: Instituția Publică Liceul Teoretic „Mircea Eliade”, mun. Chișinău, Liceul Teoretic „George Călinescu”, mun. Chișinău, Liceul Teoretic „Mihail Koțiubinski”, mun. Chișinău, Liceul Teoretic „Mihail Kogălniceanu”, mun. Chișinău.

Annual, în perioada 10 ianuarie – 15 februarie cetățenii depun cereri prin care solicită susținerea examenului național de bacalaureat în regim de externat. Pentru sesiunea 2023 au fost depuse 299 de dosare. Numărul dosarelor depuse anual variază între 300 și 550 de dosare (în sesiunea 2022 – 285, în sesiunea 2021 – 416, în sesiunea 2019 – 415, în sesiunea 2018 – 554). Prin decizia Comisiei Naționale de Examine au fost aprobate 296 de dosare ale solicitanților pentru susținerea examenului național de bacalaureat în regim de externat. Pentru această categorie de candidați au fost instituite 3 Centre de susținere a diferențelor de programă pentru ciclul liceal, după cum urmează: Instituția Publică Liceul Teoretic „Spiru Haret”, mun. Chișinău (profilurile umanistic, arte, limba de instruire română), Instituția Publică Liceul Teoretic „Traian”, mun. Chișinău (profilurile real, sport, limba de instruire română), Instituția Publică Liceul Teoretic „Alexandr Pușkin”, mun. Chișinău (profilurile real, umanistic, arte, sport, limba de instruire rusă).

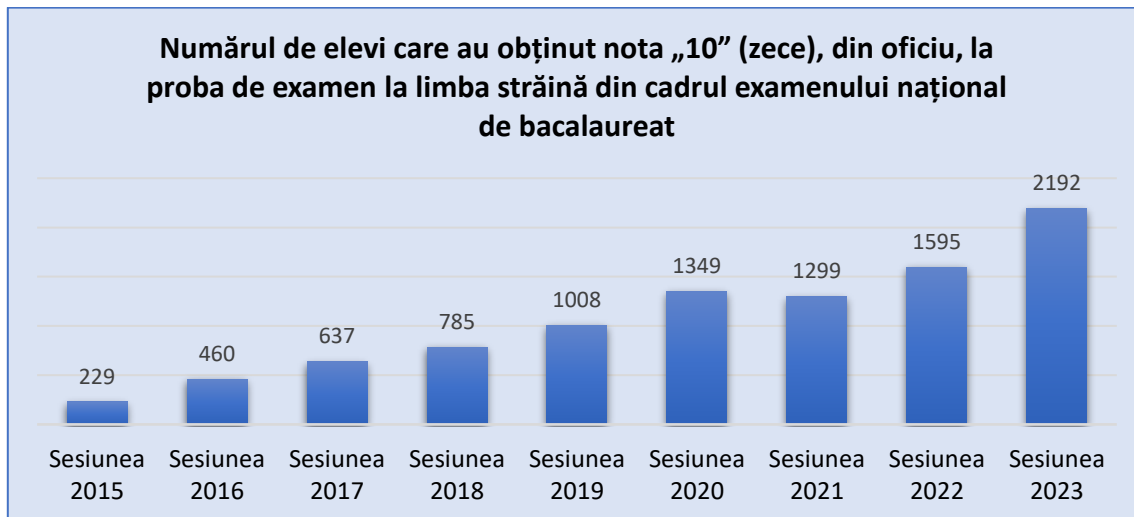
În perioada martie – aprilie, conform prevederilor Regulamentului cu privire la examenul național de bacalaureat, instituțiile de învățământ nominalizate au organizat susținerea diferențelor de programă pentru candidații de la profilul și limba de instruire dată și

în baza rezultatelor obținute au fost admiși sau nu la susținerea nemijlocită a examenului național de bacalaureat.

În conformitate cu prevederile din Regulamentul cu privire la examenul național de bacalaureat, *Metodologiei privind acordarea notei „10” (zece), din oficiu, la proba de examen la limba străină din cadrul examenului de Bacalaureat, candidaților care au promovat, pe parcursul învățământului preuniversitar, examene cu recunoaștere internațională pentru certificarea competențelor lingvistice în limbi străine*, aprobată prin ordinul Ministrului Educației nr.157/2015, candidaților la examenul național de bacalaureat care au promovat, pe parcursul învățământului preuniversitar, examene cu recunoaștere internațională pentru certificarea competențelor lingvistice în limbi străine, li se acordă nota ”10” (zece), din oficiu, la proba de examen la limba străină. Candidații la examenul național de bacalaureat care dețin certificate/diplome obținute în urma promovării examenelor menționate supra au expediat, în format electronic, un dosar la secretariatul instituției de învățământ, până la data de 10 aprilie 2023.

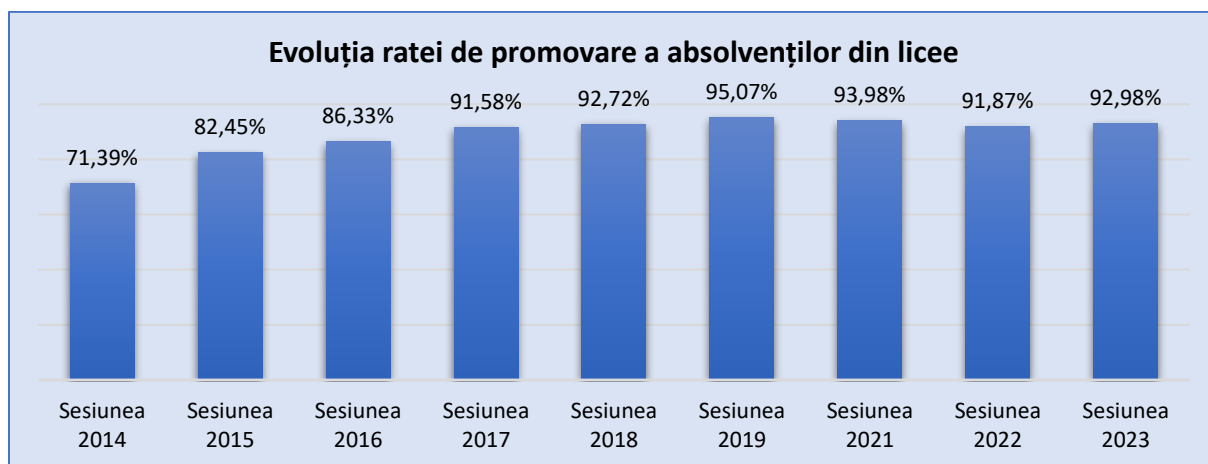
Instituțiile de învățământ au expediat în adresa Agenției Naționale pentru Curriculum și Evaluare, în format electronic, 2192 de dosare ale candidaților, care au promovat examene cu recunoaștere internațională pentru certificarea competențelor lingvistice în limbi străine pentru acordarea notei „10” (zece), din oficiu, la proba de examen la limba străină din cadrul examenului național de bacalaureat. Din numărul total de 2192 de dosare, 2002 dosare au fost pentru acordarea notei „10” (zece), din oficiu, la limba engleză, 123 de dosare - la limba franceză, 41 de dosare - la limba germană, 20 de dosare – limba italiană, 6 dosare – limba spaniolă.

Evoluția numărului de elevi care au obținut nota ”10” (zece), din oficiu, la proba de examen la limba străină din cadrul examenului național de bacalaureat în ultimii ani este prezentată în diagrama de mai jos:

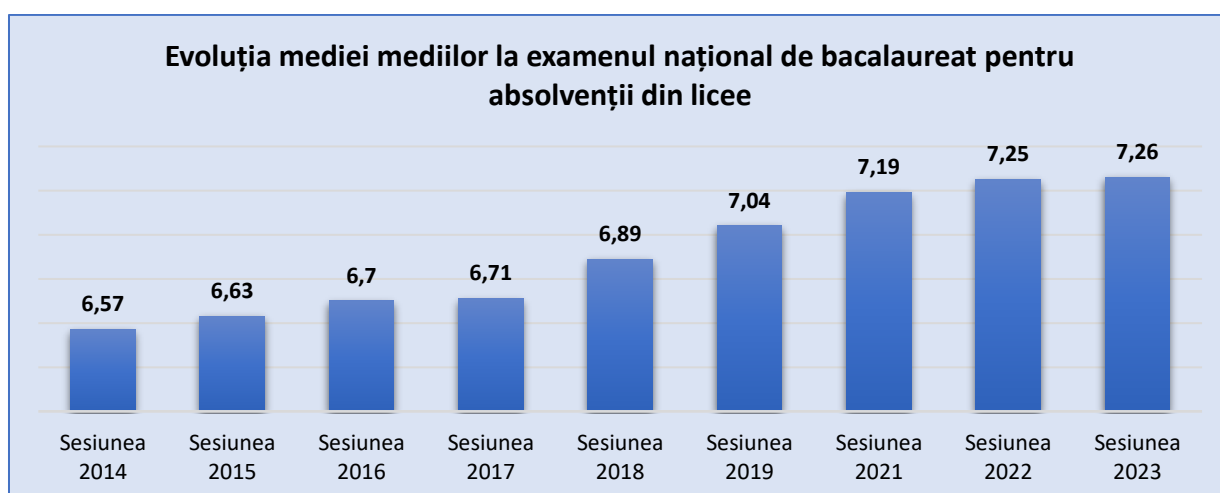
La examenul național de bacalaureat, sesiunea 2023, au fost admiși 11587 de candidați din licee teoretice, 3998 de candidați din colegii/centre de excelență, 186 de candidați din universități, 165 de candidați care s-au înscris în regim de externat și 2460 de restanțieri din sesiunile anterioare, în total 18396 de candidați. Dintre aceștia au promovat examenul 13486 (73,31%) de candidați. Astfel, în anul 2023, rata de promovare a examenului de bacalaureat a fost cu 0,6 puncte procentuale mai mare decât cea din sesiunea 2022. Rata de promovare pentru candidații care au finalizat cursul liceal în acest an în licee teoretice este de 92,98%. Astfel, din cei 11587 de liceeni, 10774 au promovat examenul național de bacalaureat. Fiecare al doilea candidat din colegii și centre de excelență a promovat examenul național de bacalaureat. Astfel, din cei 3998 de candidați admiși la sesiune, 2009 au promovat examenul, rata de promovare a

absolvenților din colegii și centre de excelență fiind de 50,25%. Din cei 186 de candidați înscriși din universități, 121 au promovat examenul național de bacalaureat, ceea ce reprezintă 65,05%. Rata de promovare a candidaților care s-au înscriș în regim de externat este de 47,27%. Astfel, din cei 165 de candidați, 78 au promovat examenul național de bacalaureat. Din cei 2460 de restanțieri înscriși din sesiunile anterioare, 505 candidați au promovat examenul, ceea ce constituie 20,52%. În ultimii ani rata de promovare a absolvenților din licee a crescut cu circa 20 de puncte procentuale, de la 71,39% în 2014 la 91,98% în 2023. Evoluția ratei de promovare a absolvenților din licee în ultimii ani este prezentată în diagrama de mai jos:

În sesiunea 2023, ca și în sesiunile precedente, sesiunea de bacalaureat a fost organizată în mod corect și transparent, asigurându-se ca fiecare elev să poată fi apreciat după merite. Respectiv, au fost păstrate rigorile înalte de respectare a prevederilor actelor normative în vederea prevenirii și eliminării cazurilor de corupție și fraudare a evaluării naționale. În sesiunea de examene 2023, au fost eliminați pentru fraudă 7 candidați. Candidații și cadrele didactice implicate în organizarea examenului conștientizează necesitatea desfășurării corecte a examenului național de bacalaureat și importanța susținerii cu succes a acestui examen.

Media aritmetică a mediilor la examenul național de bacalaureat pentru absolvenții din licee s-a major constant în ultimii ani. Astfel, în sesiunea 2023 aceasta a reprezentat valoarea de 7,26 care a crescut cu 0,69 puncte față de media înregistrată în sesiunea 2014, evoluția mediei aritmetice a mediilor pentru absolvenții din licee fiind prezentată în diagrama de mai jos:

Calitatea studiilor diferă semnificativ de la o instituție la alta, pentru toate tipurile de instituții. Se constată o discrepanță între ratele de promovare a candidaților din liceele teoretice în funcție de instituție. Din cele 326 licee teoretice, care au avut candidați care au finalizat treapta liceală în 2023, în 98 (sau circa 30%) de licee rata de promovare, pentru această categorie de candidați, a fost de 100%, în 227 (sau 69,63%) de licee rata de promovare a fost de cel puțin 90%, ceea ce reprezintă și rata medie de promovare pe țară pentru acest tip de instituții. În 29 licee rata de promovare este mai mică sau egală cu 70%. Douăzeci și două de licee au demonstrat rezultate foarte bune, având media la examenul național de bacalaureat mai mare sau egal cu 8,00. Există 61 de licee în care media este mai mare sau egală decât 7,5, iar în 172 de licee este atestată o medie mai mare sau egală cu 7,00. În 42 de licee media este mai mică de 6,5, și doar în două licee s-a înregistrat o medie mai mică decât 6.

Se constată o discrepanță între ratele de promovare a candidaților din colegii/centre de excelență în funcție de instituție: cea mai mare rată de promovare este de 100%, iar cea mai mică – 0%. O rată de promovare de cel puțin 80% a fost atestată în 7 colegii/centre de excelență, iar o rată de promovare mai mică de 50% în 25 de colegii/centre de excelență. În 23 (sau 47,91%) de colegii/centre de excelență a fost înregistrată o rată de promovare mai mare decât rata medie de promovare pe țară pentru acest tip de instituții. Cinci din cele 48 de colegii/centre de excelență au înregistrat o medie la examenul național de bacalaureat mai mare decât 7. În 29 de colegii/centre de excelență media la examenul național de bacalaureat este mai mare sau egală cu 6,5. În 3 colegii media este mai mică de 6.

Se constată o discrepanță și între ratele de promovare a candidaților din universități (6 universități) în funcție de instituție: cea mai mare rată de promovare este de 90%, iar cea mai mică – 37,5%. O rată de promovare mai mică de 50% se atestă într-o singură universitate.

Președinta Republicii Moldova Maia Sandu și ministrul Educației și Cercetării Anatolie Topală au înmănat la data de 5 iulie 2023 Diplome de Onoare și Diplome de Merit pentru 47 de absolvenți ai unor instituții de învățământ din mai multe localități din țară: Bălți, Slobozia Mare (Cahul), Chișinău, Grigoriopol, Hîncești, Ocnîța, Orhei, Rîșcani, Strășeni, Cotiujenii Mari (Șoldănești), Ungheni, Comrat (UTA Găgăuzia) care au obținut media 10 în cadrul examenului național de bacalaureat, sesiunea¹⁰.

Agencia Națională pentru Curriculum și Evaluare a elaborat și a publicat pe pagina web a Agenției raportul *Examene și Evaluări naționale 2023*¹¹. Documentul conține date complexe și analiza rezultatelor evaluărilor finale la toate treptele de școlarizare – învățământ primar, gimnazial și liceal. Totodată, raportului conține o prezentare a evoluției rezultatelor examenului național de bacalaureat pentru sesiunile din anii 2021-2023.

Examenale naționale de absolvire a gimnaziului

În cadrul examenelor naționale de absolvire a gimnaziului, pentru sesiunea de examene 2023 au fost înscriși 29595 de elevi (30001 în anul 2022, 29765 în anul 2021, 29806 în anul 2019, 30411 în anul 2018). Consiliile profesoriale, în conformitate cu cerințele Regulamentului privind evaluarea și notarea rezultatelor învățării, promovarea și absolvirea în învățământul primar și secundar, au admis la susținerea examenelor de absolvire a gimnaziului 28965 de elevi. În cadrul sesiunii curente elevii au fost evaluați la disciplinele: limba de instruire; matematică; istoria românilor și universală; limba și literatura română (instituțiile alolingve).

Rata de promovare și distribuția absolvenților de gimnaziu în funcție de media obținută sunt prezentate în tabelul de mai jos:

¹⁰ <https://ance.gov.md/content/absolven%C8%9Bii-cu-10-pe-linie-la-examenul-na%C8%9Bional-de-bacalaureat-au-fost-premia%C8%9Bi-ast%C4%83zi-%C3%AEn>

¹¹ https://ance.gov.md/sites/default/files/raport_examene_2023.pdf

Candidați admiși la examene	Au promovat examenele	Dintre aceștia, cu media examenului de absolvire a gimnaziului						Nr. de candidați reșpiși	Nota medie
		10	[9,99-9]	[8,99-8]	[7,99-7]	[6,99-6]	[5,99-5]		
28965	28573	312	2458	5984	7734	7229	4856	392	6,78
	98,65%	1,08%	8,49%	20,66%	26,70%	24,96%	16,77%	1,35%	

Rezultatele detaliate înregistrate în cadrul sesiunii de examen 2023 sunt prezentate în raportul *Examine și Evaluări Naționale 2023* elaborat și publicat de către Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare.

Menționăm că responsabilitatea pentru corectitudinea organizării și desfășurării sesiunii de examene pentru absolvirea gimnaziului o poartă comisiile raionale/municipale de examene, în competența cărora a fost asigurarea monitorizării acestui proces în fiecare instituție de învățământ din subordine cu candidați la absolvire, constituirea comisiilor raionale/municipale de evaluare și monitorizarea activității acestora.

În contextul aplicării, începând cu sesiunea de examene 2024, a programelor de examen pentru examenele naționale de absolvire a gimnaziului la disciplinele Limba și literatura română, alolingvi, Limba și literatura română, Limba și literatura rusă și Matematica (aprobată prin Ordinul nr.1156/2022), Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare a organizat, în perioada 1 - 3 noiembrie 2023, seminare de informare¹² cu profesorii la disciplinele școlare menționate care predau în clasa a IX-a în anul de studii 2022-2023.

Testarea națională în învățământul primar

La finele treptei primare a fost organizată și desfășurată testarea națională în învățământul primar la limba de instruire, matematică, limba și literatura maternă și limba și literatura română pentru elevii din clasele alolingve. Pentru testarea națională în învățământul primar au fost elaborate 7 tipuri de subiecte. În sesiunea de examene 2023, au fost înscriși 31.853 de elevi. Repartizarea calificativelor pe fiecare tip de subiect este prezentată în tabelul de mai jos:

Tipuri de subiecte	Foarte bine	Bine	Suficient	Insuficient	Total
Matematica	15292	12122	4428	11	31853
Limba și literatura română (școala națională)	13076	1102	2603	6	25787
Limba și literatura rusă	2236	2978	827	2	6043
Limba și literatura română (școala alolingvă)	2164	2460	1418	3	6045
Limba și literatura ucraineană	120	131	51	0	302
Limba și literatura bulgară	230	213	43	0	486
Limba și literatura găgăuză	469	636	180	0	1285

Menționăm că responsabilitatea pentru corectitudinea organizării și desfășurării testării naționale în învățământul primar o poartă Organele locale de specialitate în domeniul învățământului, în competența cărora a fost asigurarea monitorizării acestui proces, iar verificarea testelor se face în fiecare instituție de învățământ.

¹² <https://ance.gov.md/content/seminarele-de-informare-privind-programele-de-examen-sunt-%C3%AEn-desf%C4%83%C8%99urare>

Testarea internațională PISA

PISA (Programul Internațional de Evaluare a Elevilor) reprezintă un program de evaluare internațional, lansat în anul 1997 de către Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OECD), care evaluează o dată la trei ani competențele elevilor cu vârsta de 15 ani, la trei domenii de bază: citire/lectură, matematică și științe. Pentru testarea PISA 2022 cele trei domenii de bază au fost completate cu un domeniu nou: gândirea creativă. Testele PISA sunt concepute pentru a măsura abilitățile elevilor de a aplica cele învățate în situații reale, prima testare desfășurându-se în anul 2000. Republica Moldova participă în cadrul acestui program de evaluare internațional începând cu anul 2009 (PISA 2009+, PISA 2015, PISA 2018).

Prin ordinul MEC nr. 45/2023 a fost aprobată organizarea Testării de Bază PISA 2022 în perioada martie – mai 2022, pentru circa 6800 de elevi din 256 de instituții de învățământ din toate raioanele/municipiile republicii. Pentru prima dată, Republica Moldova a desfășurat Testarea de Bază PISA 2022 la calculator.

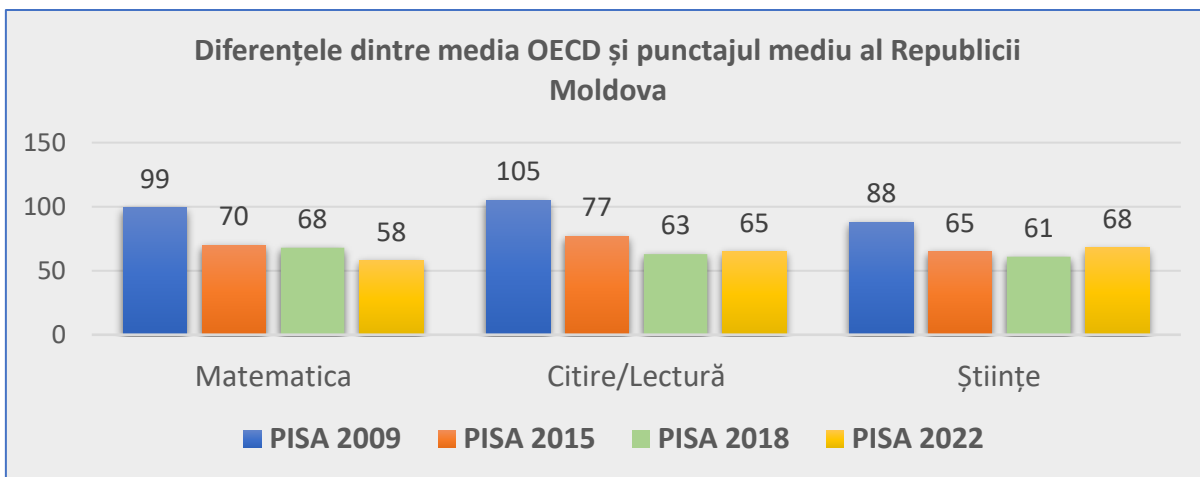
După finalizarea etapei de desfășurare a Testării de Bază PISA 2022, au fost prelucrate datele culese în cadrul testării. Acest proces a fost condus și monitorizat de către Contractorii internaționali. Astfel, au fost verificate datele culese, au fost depistate, analizate, sistematizate și corectate greșelile din diferite domenii ale bazei de date, care a fost creată în timpul testării. Ulterior, au fost organizate cursuri de instruire a cadrelor didactice implicate în evaluarea răspunsurilor elevilor. Evaluarea răspunsurilor a fost desfășurată în mediu online, în perioada august – octombrie. Urmare a desfășurării evaluării, rezultatele acestora au fost expediate spre aprobare și sistematizare Contractorilor internaționali.

În rezultatul verificării corespunderilor standardelor PISA, echipa de implementare a testării a analizat datele în vederea elaborării raportului național „Republica Moldova în Programul pentru Evaluarea Internațională a Elevilor PISA 2022”. Rezultatele și constatările de bază au fost prezentate la data de 05 decembrie 2023, în cadrul unei conferințe de presă¹³, de către dl Dan Perciun, ministrul Educației și Cercetării și dna Lilia Ivanov, directorul Agenției Naționale pentru Curriculum și Evaluare.

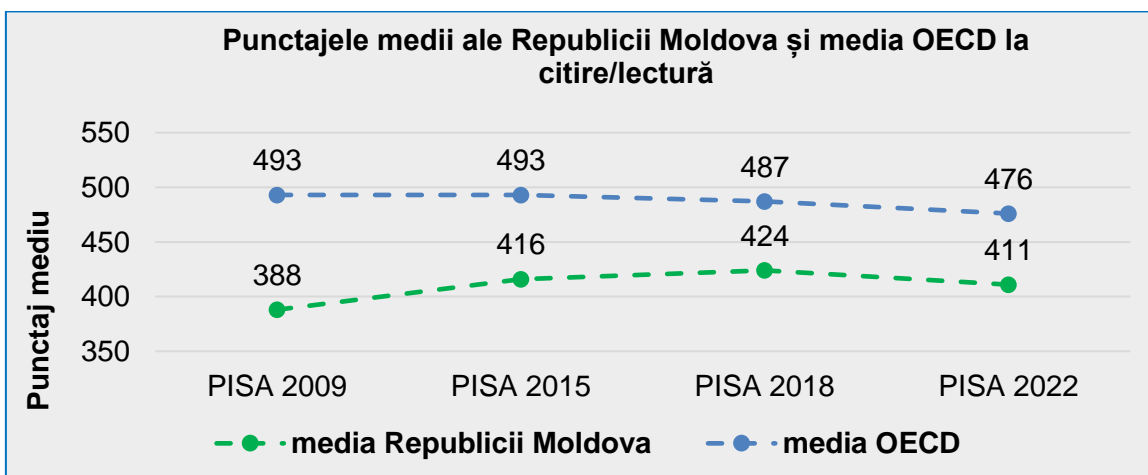
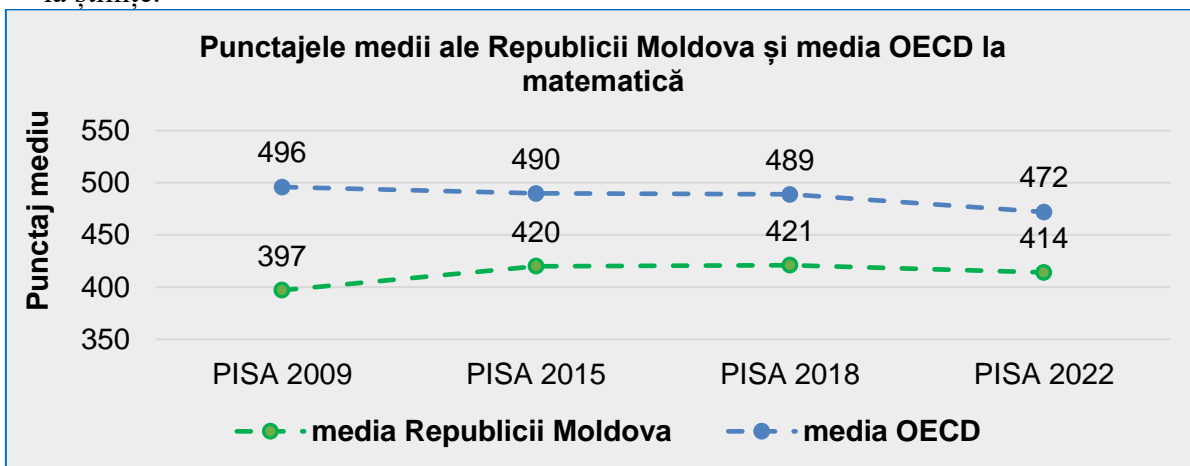
Urmare a analizei datelor, se constată următoarele principalele constatări și rezultate:

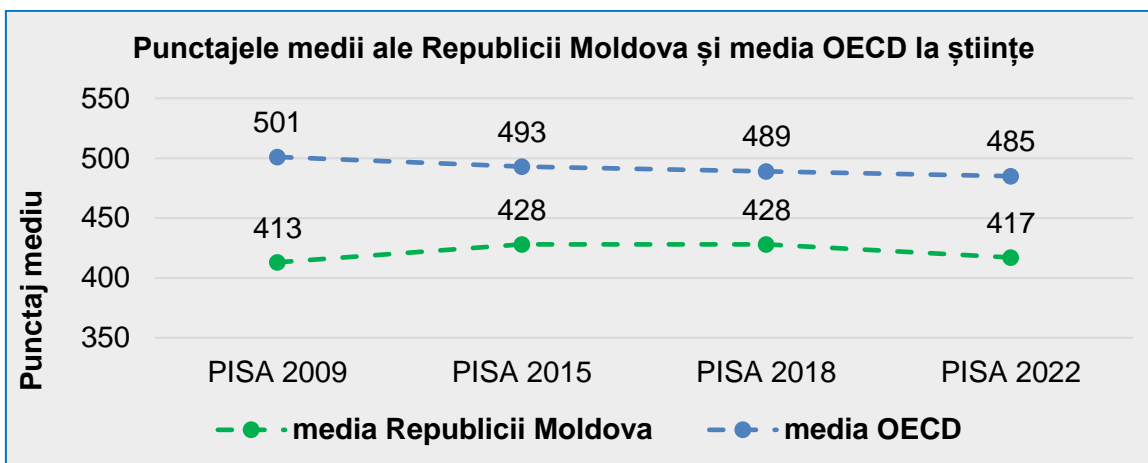
- *Republica Moldova și-a îmbunătățit performanța comparativ cu media OECD la testarea PISA:* în testarea PISA 2022, diferențele dintre media OECD și punctajul mediu al Republicii Moldova este de 58 de puncte la domeniul matematică (diferența s-a diminuat cu 41 de puncte comparativ cu testarea PISA 2009), 65 de puncte la domeniul citire/lectură (s-a diminuat cu 40 de puncte comparativ cu testarea PISA 2009), 68 de puncte la domeniul științe (s-a diminuat cu 20 puncte comparativ cu testarea PISA 2009).

¹³ <https://ance.gov.md/content/fost-publicat-raportul-privind-rezultatele-ob%C8%9Binute-de-elevii-din-republica-moldova-%C3%AEn>

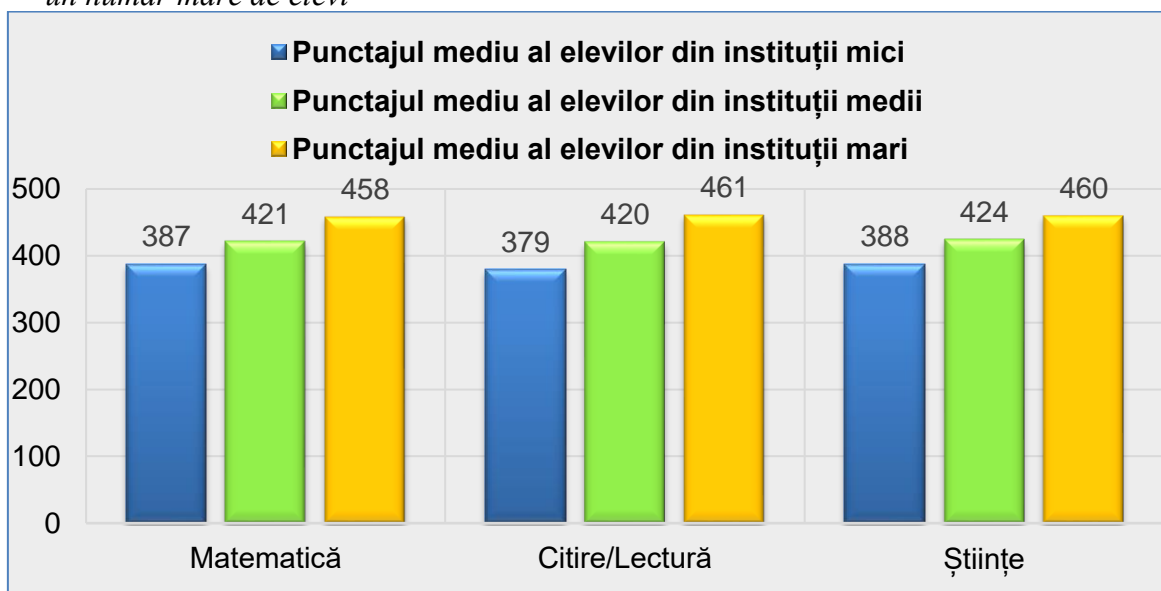

- *Mediile obținute de elevii din țările OECD, inclusiv cei din Republica Moldova, au înregistrat o scădere față de ciclul PISA 2018: În testarea PISA 2022, punctajele medii obținute de elevii din Republica Moldova la domeniile matematică, citire/lectură și științe sunt 414 puncte, 411 puncte și respectiv, 417 puncte. Comparativ cu punctajele medii înregistrate în testarea PISA 2018, se constată că la matematică punctajul mediu a scăzut cu 7 puncte, la citire/lectură – cu 13 puncte, iar la științe – cu 11 puncte. Media țărilor OECD în testarea PISA 2022 este de 472 de puncte la matematică, 476 de puncte la citire/lectură și 485 de puncte la științe. În comparație cu testarea PISA 2018, mediile OECD au scăzut cu 17 puncte la matematică, cu 11 puncte la citire/lectură și cu 4 puncte la științe.*

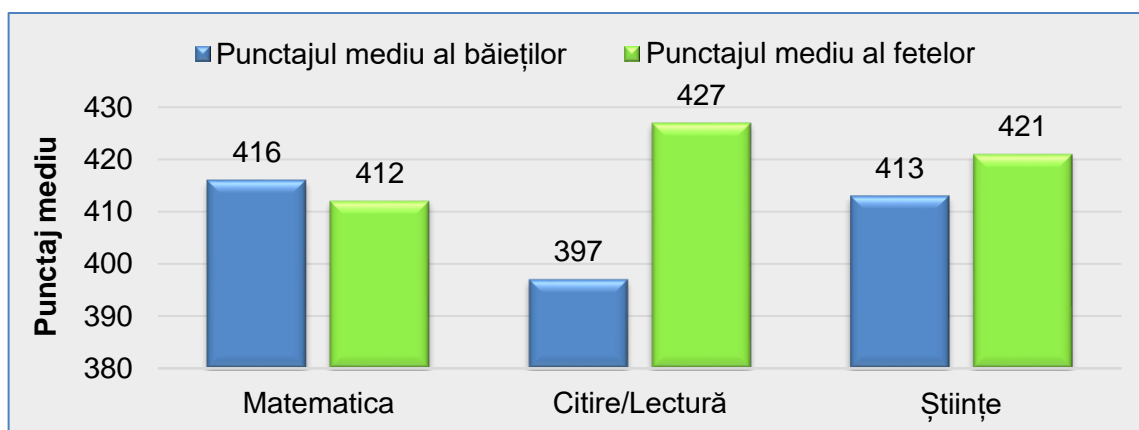

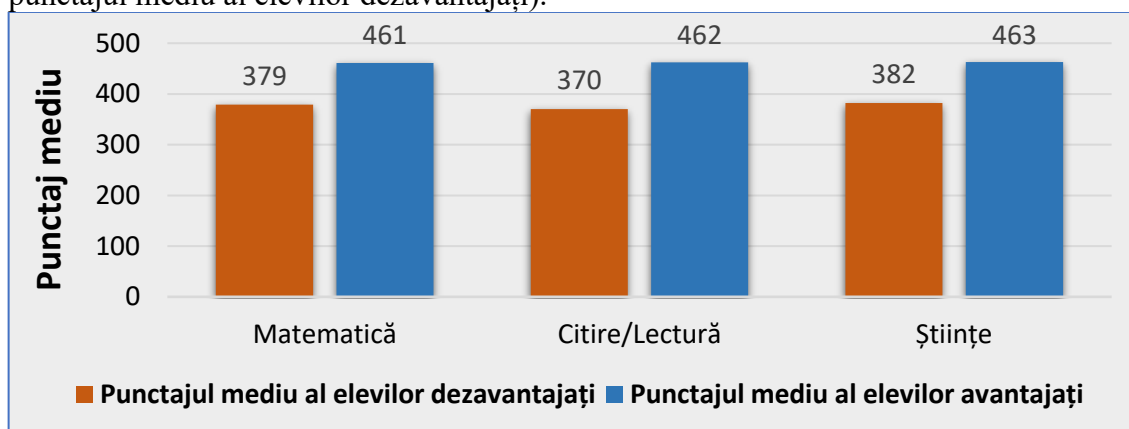
- *Punctajele medii ale elevilor din instituțiile de învățământ cu un număr mic de elevi, sunt semnificativ mai mici decât punctajele medii ale elevilor din instituțiile de învățământ cu un număr mare de elevi*

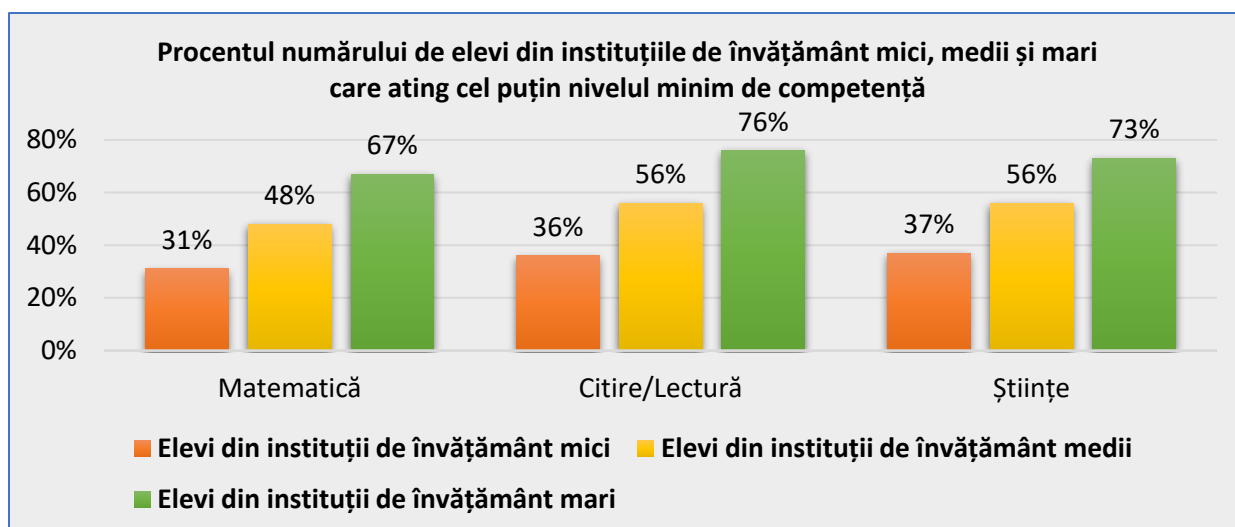
- *La citire/lectură și la științe, punctajul mediu al fetelor este semnificativ mai mare decât cel al băieților:* La domeniul citire/lectură diferența dintre punctajul mediu al fetelor și punctajul mediu al băieților este de 30 de puncte, fetele obținând un punctaj de 427 de puncte, iar băieții 397 de puncte. La domeniul științe, fetele au obținut un punctaj mediu de 421 de puncte, comparativ cu punctajul mediu al băieților de 413 puncte. La domeniul matematică, punctajul mediu al băieților este aproximativ același ca și punctajul mediu al fetelor (416 puncte este punctajul mediu al băieților și 412 puncte este punctajul mediu al fetelor).

- *Elevii avantajați din punct de vedere socio-economic înregistrează performanțe mai înalte în toate domeniile, decât elevii dezavantajați.* În testarea PISA 2022, elevii avantajați din punct de vedere socio-economic din Republica Moldova, au obținut la matematică 461 de puncte (cu 82 de puncte mai mult decât punctajul mediu al elevilor dezavantajați), la citire/lectură 462 de puncte (cu 92 de puncte mai mult decât punctajul mediu al elevilor dezavantajați) și 463 de puncte la științe (cu 81 de puncte mai mult decât punctajul mediu al elevilor dezavantajați).

- *Elevii din instituțiile de învățământ din mediul urban înregistrează performanțe mai înalte în toate domeniile testării PISA, comparativ cu elevii din instituțiile de învățământ rurale.* Elevii din instituțiile de învățământ urbane au obținut 433 de puncte la matematică și la citire/lectură și 436 de puncte la științe, în comparație cu elevii din instituțiile de învățământ din mediul rural, care au obținut 385 de puncte la matematică și la științe și 376 de puncte la citire/lectură.
- *Fiecare al 2-lea elev de 15 ani din Republica Moldova atinge cel puțin nivelul minim de competență conform scalei PISA.* Se constată că 44,3% din numărul elevilor de 15 ani din Republica Moldova ating cel puțin nivelul minim de competență la matematică. La citire/lectură, procentul numărului de elevi care au atins nivelul minim de competență este de 51%, care este același și pentru domeniul științe.
- *În instituțiile de învățământ mari, aproximativ 7 din 10 elevi ating nivelul minim de competență, comparativ cu 3 din 10 elevi din instituțiile mici.* La matematică, procentul numărului de elevi care ating cel puțin nivelul minim de competență este de circa 31% pentru elevii din instituțiile mici, 48% pentru elevii din instituțiile medii și 67% pentru elevii din instituțiile mari.

Suplimentar, la data de 16 decembrie 2023, rezultatele Republicii Moldova în Programul pentru Evaluarea Internațională a Elevilor PISA 2022 au fost analizate în cadrul unui eveniment organizat ¹⁴ de Ministerul Educației și Cercetării și Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare. Discuția a întrunit șefii organelor locale de specialitate în domeniul învățământului și directori de școli din întreaga țară, scopul fiind lansarea unor schimbări în pregătirea elevilor, având la bază rezultatele obținute de țara noastră în cadrul testării PISA 2022.

Raportul¹⁵ integral „Republica Moldova în Programul de Evaluare Internațională PISA 2022” a fost publicat pe pagina web a Agenției Naționale pentru Curriculum și Evaluare.

Olimpiade și concursuri republicane, regionale și internaționale

Pentru realizarea corectă și în timp a tuturor acțiunilor preconizate pentru desfășurarea olimpiadelor raionale/municipale, zonale și republicane, ediția 2023, a fost elaborat cadrul normativ privind organizarea și desfășurarea concursurilor și olimpiadelor raionale/municipale zonale și republicane, anul de studii 2022-2023.

În vederea organizării și desfășurării concursurilor și olimpiadelor raionale/municipale, zonale și republicane pentru anul 2023, prin decizia Consiliului Central de Coordonare au fost aprobate: Programul activităților de susținere a elevilor dotați din învățământul general pentru anul 2022 (Ordinul MEC nr. 1169/2022), componența nominală a Consiliilor Olimpice Republicane pentru fiecare disciplină de concurs. În baza Ordinului MEC nr. 1216/2022 a fost aprobat desfășurarea etapei raionale/municipale a olimpiadelor școlare în baza testelor unice la următoarele discipline: matematică, informatică, chimie, biologie, geografie, limba și literatura română (limba de instruire), limba și literatura română (pentru minoritățile naționale), limba și literatura rusă (limba de instruire), istoria românilor și universală, economie, științe.

În perioada decembrie – ianuarie au fost convocate și desfășurate ședințele Consiliilor Olimpice Republicane pentru fiecare disciplină de concurs.

În perioada februarie – mai 2023 Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare a organizat și desfășurat 18 olimpiade republicane și 2 concursuri de proiecte. În total la olimpiadele și concursurile republicane au participat peste 3500 de elevi din toate raioanele/municipiile republicii.

¹⁴ <https://ance.gov.md/content/manageri-educa%C8%9Bionali-din-%C3%AEntreaga-%C8%9BBar%C4%83-au-discutat-despre-rezultatele-pisa-2022-cu-exper%C8%9Bi>

¹⁵ https://ance.gov.md/sites/default/files/raport_pisa_2022_1.pdf

Urmare a desfășurării olimpiadelor republicane, Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare, împreună cu Consiliile Olimpice Republicane, au organizat și desfășurat 11 baraje (33 de probe) de selecție a loturilor olimpice naționale pentru participare la 16 olimpiade și concursuri regionale și internaționale. În rezultatul participării loturilor olimpice naționale la cele 16 olimpiade și concursuri regionale și internaționale, organizate în Slovenia, Statele Unite ale Americii, Turcia, Albania, Germania, Suedia, Japonia, Elveția, Emiratele Arabiei Unite, Ungaria, Georgia, Tailanda, Republica Moldova a obținut 52 de medalii și premii, dintre care: 6 medalii de argint, 25 medalii de bronz, 19 mențiuni de onoare și 2 premii speciale. La disciplina matematica au fost obținute 17 de premii, la informatică – 11 premii, la fizică – 9 premii, la limba engleză – 4 premii, la chimie – 3 premii, la biologie – 3 premii, la științe – 3 premii, a științe și inginerie – 2 premii.

La data de 21 decembrie 2023, Ministerul Educației și Cercetării și Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare au organizat festivitatea Gala Olimpicilor 2023¹⁶, la care au participat Dorin Recean, Prim-ministrul Republicii Moldova, Dan Perciun, ministrul Educației și Cercetării, elevii premianți în cadrul concursurilor și olimpiadelor regionale și internaționale și profesorii animatori ai acestora și profesorii care au avut premianți la olimpiadele republicane din anul 2023. În cadrul festivității, 38 de elevi și 29 de profesori au fost premiați cu diplome și premii bănești pentru rezultatele obținute în cadrul concursurilor și olimpiadelor regionale și internaționale. Valoarea totală a premiilor oferite elevilor și cadrelor didactice în acest an constituie circa 2,2 milioane lei.

În vederea pregătirii pentru anul 2023 a activităților pentru elevii capabili de performanțe înalte, Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare a organizat la data 27 noiembrie 2023 ședința Consiliului Central de Coordonare, în cadrul căreia a fost aprobat *Programul activităților de susținere a elevilor capabili de performanțe înalte pentru 2024* (ordinul MEC nr. 1541/2023¹⁷) care prevede organizarea și desfășurarea a 21 de olimpiade și concursuri republicane, 11 baraje de selecție a loturilor naționale olimpice, 12 tabere de pregătire și delegarea acestora la 19 concursuri și olimpiade regionale și internaționale.

Activitatea direcției economico-financiară

Bugetul Agenției Naționale pentru Curriculum și Evaluare pentru anul 2023 a reprezentat suma de 27814,1 mii lei dintre care 13936,2 mii lei constituie suma pentru organizarea și desfășurarea examenelor naționale de absolvire în învățământul general, 9949,0 mii lei reprezintă suma pentru organizarea și desfășurarea concursurilor și olimpiadelor școlare, 500,0 mii lei – suma pentru activități centralizate, iar suma de 3428,9 mii lei – suma pentru cheltuieli salariale, cheltuieli de serviciu și cheltuieli pentru procurarea activelor financiare.

La începutul anului 2023, în baza alocațiilor aprobate pentru organizarea și desfășurarea evaluărilor naționale în învățământul general și pentru organizarea și desfășurarea olimpiadelor și concursurilor republicane, regionale și internaționale, a fost întocmit, aprobat și publicat planul anual de achiziții al Agenției Naționale pentru Curriculum și Evaluare, conform prevederilor legislației în vigoare. Acest plan la începutul anului prevedea cheltuieli în sumă de 21 142,7 mii lei. La finele anului el a fost ajustat la suma de 22 850,7 mii lei. Cea mai importantă ajustare a fost în vederea procurării a două imprimante performante pentru imprimarea testelor pentru examenele naționale de absolvire și instalarea a două sisteme video în două centre republicane de evaluare.

¹⁶ <https://ance.gov.md/content/elevii-%C8%99i-profesorii-care-au-ob%C8%9Binut-performan%C8%9Be-la-olimpiadele-regionale-%C8%99i-interna%C8%9Bionale>

¹⁷ https://ance.gov.md/sites/default/files/2023.11.27_program_activitati_sustinere_elevi_performante.pdf

Au fost desfășurate toate procedurile conform planului de achiziții și alocațiilor aprobate la începutul anului, încheiate și înregistrate toate contractele și procedurile prin Agenția Achiziții Publice și Trezoreria de Stat.

Examenale naționale de absolvire în învățământul general, sesiunea de examene 2023, au fost desfășurate în mărime deplină, iar ca rezultat s-a executat bugetul la toate articolele de cheltuieli planificate: servicii de transport, servicii de reparații curente, servicii de cazare, servicii de elaborare și traducere a materialelor de examene, servicii de păstrare și transportare a materialelor de examen, servicii de evaluarea a testelor din cadrul examenului național de bacalaureat, servicii de scanare a testelor în cadrul examenului național de bacalaureat, servicii de asigurare video pentru examenul național de bacalaureat, servicii de constituire a centrelor de bacalaureat, a centrelor republicane de evaluare/examinare a contestațiilor.

Astfel, cheltuieli pentru organizarea și desfășurarea examenelor naționale de absolvire în învățământul general pentru anul 2023 constituie următoarele sume: servicii informaționale (281,1 mii lei), servicii de transport (56,4 mii lei), servicii de reparații curente (27 mii lei), servicii de cazare (229,5 mii lei), servicii de păstrare și transportare a testelor (239,9 mii lei), servicii de scanare a testelor la examenul național de bacalaureat (898,7 mii lei), servicii de supraveghere video (1021,8 mii lei), servicii de evaluare a testelor de examen în cadrul examenului național de bacalaureat (3740,5 mii lei), servicii pentru înmagazinarea datelor din cadrul examenului național de bacalaureat (75,7 mii lei), servicii pentru constituirea centrelor republicane de evaluare (669,8 mii lei), serviciile de elaborare și traducere a materialelor de examen (2145 mii lei). Cheltuielile de asigurări sociale de stat obligatorii pentru aceste servicii au constituit suma de 1961,6 mii lei.

Totodată, pentru organizarea și desfășurarea examenelor naționale de absolvire în învățământul general, au fost încheiate 147 de contracte pentru serviciile de elaborarea a materialelor de examen, 37 de contracte pentru traducerea materialelor de examen și 560 de contracte pentru serviciile de evaluare a testelor din cadrul examenului național de bacalaureat.

Pentru organizarea și desfășurarea olimpiadelor și concursurilor școlare au fost înregistrate cheltuieli în sumă de 9949,0 mii lei.

Serviciile prestate de către persoanele antrenate în elaborarea, traducerea și evaluarea probelor de concurs la olimpiadele și concursurilor republicane, au fost calculate și achitate în total în sumă de 1265,6 mii lei. Pentru pregătirea participanților către olimpiadele internaționale au fost înregistrate cheltuieli pentru serviciile de elaborare, evaluare 223 mii lei, în total fiind întocmite 932 de contracte pentru prestarea serviciilor respective. Toate plățile au fost efectuate în luna septembrie prin intermediul Î.S. Poșta Moldovei.

Totodată, bunurile procurate pentru organizarea și desfășurarea olimpiadelor și concursurilor școlare în anul 2023 (rechizite, diplome, ciocolată, apă, ținutele participanților la olimpiadele internaționale) au constituit suma de 377,3 mii lei, din cele 405 mii lei planificate. În trimestrul IV a fost desfășurată procedura de achiziție a hârtiei și a rechizitelor de birou, care urmează a fi utilizate pe parcursul următorului an de activitate.

Urmare a desfășurării etapelor republicane a concursurilor și a olimpiadelor, Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare organizează probe de baraj pentru selectarea și delegarea loturilor olimpice naționale la olimpiadele și concursurile regionale și internaționale. Cheltuielile bugetare înregistrate la finele anului 2023, pentru desfășurarea activităților enumerate mai sus, au constituit sumă de 7651,4 mii lei, acestea reprezentând cheltuieli pentru serviciile de transport, serviciile de cazare a profesorilor și elevilor participați la probele de baraje, servicii de procurare a biletelor avia, servicii de asigurări medicale achitate peste hotare, achitarea diurnelor ce țin de deplasările internaționale, achitarea taxelor de participare la olimpiadele internaționale, achitarea premiilor elevilor învingători ai olimpiadelor și concursurilor regionale și internaționale și a profesorilor animatori ai acestora.

În perioada iulie – decembrie 2023, Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare și experții din cadrul echipei de implementare a proiectului PISA au prelucrat datele din testarea PISA 2022 pentru elaborarea raportului național, au asigurat realizarea acțiunilor pentru organizarea testării PISA 2025. Astfel, pentru activitățile conexe testării PISA 2022 și a testării PISA 2025, au fost finanțate activități în sumă totală de 328,9 mii lei din totalul de 500,0 mii lei, dintre care 204,3 mii lei pentru administrarea tehnică a testării. La data de 16 decembrie în cadrul evenimentului festiv de prezentare a Raportului național „Republica Moldova în Programul Internațional de Evaluare a Elevilor – PISA 2022” s-au contractat servicii de deservire eveniment în sumă de 101,8 mii lei.

La capitolul „Servicii afiliate învățământului”, executarea bugetului a constituit suma de 3261,0 mii lei, dintre care cheltuieli salariale – 2316,6 mii lei, contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii – 652,3 mii lei, servicii informaționale, de telecomunicații, de transport – 185,1 mii lei. Cheltuielile pentru procurarea bunurilor au constituit suma de 107,0 mii lei.

În conformitate cu prevederile Ordinului Ministerului Finanțelor nr. 4/2019 a fost efectuată evaluarea, raportarea sistemului de control intern managerial, a fost elaborat Raportul anual consolidat privind controlul intern managerial și prezentat Ministerului Educației și Cercetării și a fost emisă și publicată pe pagina web oficială a Agenției Naționale pentru Curriculum și Evaluare - Declarația de răspundere managerială.